

**Prezydenci, Burmistrzowie i Wójtowie
Miast i Gmin województwa śląskiego
wszyscy**

Zarząd Śląskiej Izby Rolniczej informuje, że zamierza podjąć działania na rzecz zmiany przepisów Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku (Dz.U. z 1996 r. nr 132, poz. 622 z późn. zm.), a także innych aktów prawnych, umożliwiających skuteczną egzekucję obowiązku wykaszania niepożądanego rośliności na nieruchomości. Problem ten co roku jest sygnalizowany przez rolników, których pola sąsiadują z zaniedbanymi nieruchomościami, a także przez leśników i Koła Łowieckie. Sprawa ta obecnie nabrzmiewa w związku z klęską suszy, która powoduje na gruntach nieużytkowanych oraz zaniedbanych ogromne zagrożenie pożarowe. W ostatnich latach dominuje wyraźna tendencja do zmiany użytkowania gruntów z celów rolniczych na zabudowę mieszkaniową, pod wpływem rosnących potrzeb rynku mieszkaniowego. Użytki rolne, które nie zostały przeznaczone jeszcze pod budownictwo nie są w pełni wykorzystywane, co spowodowało znaczny wzrost gruntów odłogujących. Zachwaszczone grunty są zagrożeniem dla upraw rolniczych, a na terenach miast, gdzie dominuje gęsta zabudowa mieszkaniowa niekoszone trawy i chwasty powodują dużą uciążliwość dla ludzi. Niekoszona trawa i chwasty są siedliskiem wielu szkodników glebowych, gryzoni i ślimaków. Zachwaszczanie się nieużytkowanych terenów rolnych jest w dużym stopniu zjawiskiem naturalnym, wynikającym ze zmian sukcesyjnych w zbiorowiskach roślinnych.

Samorządy gmin od wielu lat próbują zobowiązać właścicieli prywatnych posesji do pielęgnowania zieleni na swoim terenie. Rady Gmin wpisują do regulaminów utrzymania czystości i porządku punkty związane np. z utrzymaniem nieruchomości niezabudowanych wolnych od zachwaszczenia, koszenia pasów zieleni przylegających do posesji, usuwania chwastów, zeschłej i skoszonej trawy, opadłych liści i złamanych gałęzi. Jednak sądy i wojewodowie w trybie nadzoru kwestionują takie zapisy, ponieważ w polskim prawie nie

przewidziano możliwości określania przez gminy obowiązków dotyczących pielęgnacji zieleni na terenach prywatnych. Sprawa ta była już w 2011 roku przedmiotem kontroli NIK oraz wystąpień do ministrów: finansów, transportu, środowiska i rozwoju regionalnego. Do tej pory nie są znane żadne projekty legislacyjne po tym wystąpieniu.

Izby Rolnicze nie posiadają prawa inicjatywy legislacyjnej, jednak zgodnie z art. 5 Ustawy o izbach rolniczych mogą „występować do organów administracji rządowej w województwie i organów samorządu terytorialnego z inicjatywą w zakresie regulacji prawnych dotyczących rolnictwa, rozwoju wsi i rynków rolnych oraz opiniowanie projektów tych przepisów”.

W aktualnym stanie prawnym obowiązek utrzymania we właściwym stanie roślinności na nieruchomościach jest regulowany w sposób zróżnicowany i niekonsekwentny. Możemy tu wyróżnić następujące przypadki:

1. grunty rolne (grunty orne, użytki zielone, sady itd.) zgłoszone do dopłat bezpośrednich – właściciele takich nieruchomości mają obowiązek przestrzegania zasad dobrej praktyki rolniczej (tzw. dobra kultura rolna), której elementem jest co najmniej prawidłowa uprawa roli, (lub) utrzymywanie ugoru czarnego lub zielonego oraz co najmniej jednokrotne (zasadniczo do końca lipca) wykaszanie roślinności oraz usunięcie masy roślinnej z nieruchomości; sankcją za niewykonanie tych nakazów jest zmniejszenie lub odmowa wypłaty dopłat powierzchniowych a jednostką egzekwującą jest Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa; praktycznie większość gruntów rolnych od 2004 roku jest utrzymywana w dobrej kulturze jednak wg danych GUS (Rocznik statystyczny woj. śląskiego 2014), w woj. śląskim ok. 12 tys. ha użytków rolnych jest poza systemem dopłat a więc poza systemem wymuszającym skutecznie utrzymanie nieruchomości rolnej w dobrej kulturze; zgodnie z obowiązującymi przepisami ewentualna egzekucja wymogu co najmniej wykaszania roślinności na takich gruntach jest możliwa (w praktyce czysto teoretycznie) na podstawie art. 15 Ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych wg kryterium tzw. degradacji gleby (ma to wykazać organ wykonawczy gminy) lub na podstawie Ustawy o ochronie roślin – jeśli wykaże się (PIORIN), że zaniechania właściciela (zarządcy) takiej nieruchomości powodują zagrożenie związane z rozprzestrzenianiem się groźnych patogenów roślinnych, szkodników lub organizmów szkodliwych;
2. grunty przeznaczone pod zabudowę, niezabudowane – jeśli nie zostały zgłoszone do dopłat bezpośrednich, praktycznie nie ma możliwości urzędowej egzekucji obowiązku wykaszania roślinności, za wyjątkiem interwencji PIORIN;
3. nieruchomości zabudowane - praktycznie nie ma możliwości urzędowej egzekucji obowiązku wykaszania roślinności,

4. nieużytki rzeczywiste (zgodnie z ewidencją gruntów) - praktycznie nie ma możliwości urzędowej egzekucji obowiązku wykaszania niepożądanego roślinności, za wyjątkiem interwencji PIORIN;

Wg naszej oceny, konieczna jest taka zmiana prawa, aby gminy mogły, przy zachowaniu konstytucyjnych zasad ochrony własności, określać minimalny zakres utrzymania roślinności na nieruchomości w gminie i skutecznie egzekwować tak ustalone zakazy i nakazy.

Z oczywistych względów Izba Rolnicza jest zainteresowana zapisami chroniącymi interes gospodarczy aktywnych rolników sąsiadujących z zaniedbanymi nieruchomościami, głównie pod kątem zapobiegania rozsiewania się chwastów i rozmnażania się szkodliwych organizmów, np. chorób grzybowych, owadów, ślimaków itp. a także pod kątem zapobiegania pożarom suchej roślinności zagrażającym uprawom rolnym i budynkom gospodarczym. W innych przypadkach sąsiedztwa z takimi nieruchomościami mogą być istotne inne aspekty, np. estetyczne, ochrona p.poż., zapewnienie prowadzenia prawidłowej gospodarki łowieckiej, utrzymanie jakości krajobrazu.

Prosimy o wyrażenie opinii co do samej konieczności zmiany prawa umożliwiającej opisaną ingerencję we własność oraz o wskazanie kierunków i zakresu takich zmian. Po zebraniu tych opinii Zarząd Śląskiej Izby Rolniczej będzie szukał partnerów do inicjatywy legislacyjnej w opisanej sprawie.

Z poważaniem